

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే కిష్కింధాకాండే

॥ ఏకచత్వారింశః సర్గః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

॥ ఏకచత్వారింశః సర్గః ॥

దక్షిణదిగ్వర్తిస్థానాని వర్ణయతా సుగ్రీవేణ తత్ర ప్రముఖవానరవీరాణాం
ప్రేషణం

తతః ప్రస్థాప్య సుగ్రీవస్తన్మహద్వానరం బలం ।
దక్షిణాం ప్రేషయామాస వానరానభిలక్ష్మితాన్ ॥ 4.41.1 ॥

నీలమగ్నిసుతం చైవ హనూమంతం చ వానరం ।
పితామహసుతం చైవ జాంబవంతం మహౌజసం ॥ 4.41.2 ॥

సుహోత్రం చ శరారిం చ శరగుల్మం తథైవ చ ।
గజం గవాక్షం గవయం సుషేణం వృషభం తథా ॥ 4.41.3 ॥

మైందం చ ద్వివిదం చైవ సుషేణం గంధమాదనం ।
ఉల్కాముఖమనంగం చ హుతాశనసుతావుభౌ ॥ 4.41.4 ॥

అంగదప్రముఖాన్ వీరాన్ వీరః కపిగణేశ్వరః ।
వేగవిక్రమసంపన్నాన్ సందిదేశ విశేషవిత్ ॥ 4.41.5 ॥

తేషామగ్రేసరం చైవ బృహద్బలమథాంగదం ।
విధాయ హరివీరాణామాదిశద్ దక్షిణాం దిశం ॥ 4.41.6 ॥

యే కేచన సముద్దేశాస్తస్యాం దిశి సుదుర్గమాః ।
కపీశః కపిముఖ్యానాం స తేషాం సముదాహరత్ ॥ 4.41.7 ॥

సహస్రశిరసం వింధ్యం నానాద్రుమలతాయుతం |
నర్మదాం చ నదీం రమ్యాం మహోరగనిషేవితాం || 4.41.8 ||

తతో గోదావరీం రమ్యాం కృష్ణవేణీం మహానదీం |
వరదాం చ మహాభాగాం మహోరగనిషేవితాం |
మేఖలానుత్యలాంశ్చైవ దశార్ణనగరాణ్యపి || 4.41.9 ||

ఆబ్రవంతీమవంతీం చ సర్వమేవానుపశ్యత |
విదర్భానృష్టికాంశ్చైవ రమ్యాన్ మాహిషకానపి || 4.41.10 ||

తథా వంగాన్ కలింగాంశ్చ కౌశికాంశ్చ సమంతతః |
అన్వీక్ష్వ దండకారణ్యం సపర్వతనదీగుహం || 4.41.11 ||

నదీం గోదావరీం చైవ సర్వమేవానుపశ్యత |
తద్దైవాంధ్రాంశ్చ పుండ్రాంశ్చ చోలాన్ పాండ్యాంశ్చ కేరలాన్ || 4.41.12 ||

అయోముఖశ్చ గంతవ్యః పర్వతో ధాతుమండితః |
విచిత్రశిఖరః శ్రీమాంశ్చిత్రపుష్పితకాననః || 4.41.13 ||

సుచందనవనోద్దేశో మార్గితవ్యో మహాగిరిః |
తతస్తామాపగాం దివ్యాం ప్రసన్నసలిలాశయాం || 4.41.14 ||

తత్ర ద్రక్ష్యథ కావేరీం విహృతామప్పరోగణైః |
తస్యాసీనం నగస్యార్గ్రే మలయస్య మహౌజసం || 4.41.15 ||

ద్రక్ష్యథాదిత్యసంకాశమగస్త్యమృషిసత్తమం |
తతస్తేనాభ్యనుజ్ఞాతాః ప్రసన్నేన మహాత్మనా || 4.41.16 ||

తామ్రపర్ణీం గ్రాహజష్టాం తరిష్యథ మహానదీం |
సా చందనవనైశ్చిత్రైః ప్రచ్ఛన్నద్వీపవారిణీ || 4.41.17 ||

కాంతేవ యువతీ కాంతం సముద్రమవగాహతే |
తతో హేమమయం దివ్యం ముక్తామణివిభూషితం || 4.41.18 ||

యుక్తం కవాటం పాండ్యానాం గతా ద్రక్ష్యథ వానరాః |
తతః సముద్రమాసాద్య సంప్రధార్యార్థనిశ్చయం || 4.41.19 ||

అగస్త్యేనాంతరే తత్ర సాగరే వినివేశితః |
చిత్రసానునగః శ్రీమాన్ మహేంద్రః పర్వతోత్తమః || 4.41.20 ||

జాతరూపమయః శ్రీమానవగాఢో మహార్ణవం |
నానావిధైర్నగైః పుల్లైర్లతాభిశ్చోపశోభితం || 4.41.21 ||

దేవర్షియక్షప్రవరైరప్సరోభిశ్చ శోభితం |
సిద్ధచారణసంఘైశ్చ ప్రకీర్ణం సుమనోరమం || 4.41.22 ||

తముపైతి సహస్రాక్షః సదా పర్వసు పర్వసు |
ద్వీపస్తస్యాపరే పారే శతయోజనవిస్తృతః || 4.41.23 ||

అగమ్యో మానుషైర్దీప్తస్తం మార్గధ్వం సమంతతః |
తత్ర సర్వాత్మనా సీతా మార్గితవ్యా విశేషతః || 4.41.24 ||

స హి దేశస్తు వధ్యస్య రావణస్య దురాత్మనః |
రాక్షసాధిపతేర్వాసః సహస్రాక్షసమద్యుతేః || 4.41.25 ||

దక్షిణస్య సముద్రస్య మధ్యే తస్య తు రాక్షసీ |
అంగారకేతి విఖ్యాతా ఛాయామాక్షిప్య భోజినీ || 4.41.26 ||

ఏవం నిఃసంశయాన్ కృత్వా సంశయాన్నష్టసంశయాః |
మృగయధ్వం నరేంద్రస్య పత్నీమమితతేజసః || 4.41.27 ||

తమతిక్రమ్య లక్ష్మీవాన్ సముద్రే శతయోజనే |
గిరిః పుష్పితకో నామ సిద్ధచారణసేవితః || 4.41.28 ||

చంద్రసూర్యాంశుసంకాశః సాగరాంబుసమాశ్రయః |
భ్రాజతే విపులైః శృంగైరంబరం విలిఖన్నివ || 4.41.29 ||

తస్యైకం కాంచనం శృంగ సేవతే యం దివాకరః |
శ్వేతం రాజతమేకం చ సేవతే యన్నిశాకరః |
న తం కృతఘ్నాః పశ్యంతి న నృశంసా న నాస్తికాః || 4.41.30 ||

ప్రణమ్య శిరసా శైలం తం విమార్గథ వానరాః |
తమతిక్రమ్య దుర్ధర్షం సూర్యవాన్నామ పర్వతః || 4.41.31 ||

అధ్వనా దుర్విగాహేన యోజనాని చతుర్దశ |
తతస్తమప్యతిక్రమ్య వైద్యుతో నామ పర్వతః || 4.41.32 ||

సర్వకామఫలైర్వృక్షైః సర్వకాలమనోహరైః |
తత్ర భుక్త్వా వరాహ్లాణి మూలాని చ ఫలాని చ || 4.41.33 ||

మధూని పీత్వా జష్టాని పరం గచ్ఛత వానరాః |
తత్ర నేత్రమనఃకాంతః కుంజరో నామ పర్వతః || 4.41.34 ||

అగస్త్యభవనం యత్ర నిర్మితం విశ్వకర్మణా |
తత్ర యోజనవిస్తారముచ్చితం దశయోజనం || 4.41.35 ||

శరణం కాంచనం దివ్యం నానారత్నవిభూషితం |
తత్ర భోగవతీ నామ సర్వాణామాలయః పురీ || 4.41.36 ||

విశాలరథ్యా దుర్ధర్షా సర్వతః పరిరక్షితా |
రక్షితా పన్నగైర్హ్రోరైస్తీక్ష్ణదంష్ట్రైర్మహావిషైః || 4.41.37 ||

సర్పరాజో మహాఘోరో యస్యాం వసతి వాసుకిః |
నిర్యాయ మార్గితవ్యా చ సా చ భోగవతీ పురీ || 4.41.38 ||

తత్ర చానంతరోద్దేశా యే కేచన సమావృతాః |
తం చ దేశమతిక్రమ్య మహాన్యషభసంస్థితిః || 4.41.39 ||

సర్వరత్నమయః శ్రీమాన్యషభో నామ పర్వతః |
గోశీర్షకం పద్మకం చ హరిశ్యామం చ చందనం || 4.41.40 ||

దివ్యముత్పద్యతే యత్ర తచ్చైవాగ్నిసమప్రభం |
న తు తచ్చందనం దృష్ట్వా స్పృష్టవ్యం తు కదాచన || 4.41.41 ||

రోహితా నామ గంధర్వా ఘోరం రక్షంతి తద్వనం |
తత్ర గంధర్వపతయః పంచ సూర్యసమప్రభాః || 4.41.42 ||

శైలూషో గ్రామణీః శిక్షః శుకో బభ్రుస్తథైవ చ |
రవిసోమాగ్నివపుషాం నివాసః పుణ్యకర్మణాం || 4.41.43 ||

అంతే పృథివ్యా దుర్ధర్వాస్తతః స్వర్గజితః స్థితాః |
తతః పరం న వః సేవ్యః పితృలోకః సుదారుణః || 4.41.44 ||

రాజధానీ యమస్యైషా కష్టేన తమసాఽఽవృతా |
ఏతావదేవ యుష్మాభిర్వీరా వానరపుంగవాః |
శక్యం విచేతుం గంతుం వా నాతో గతిమతాం గతిః || 4.41.45 ||

సర్వమేతత్ సమాలోక్య యచ్ఛాన్యదపి దృశ్యతే |
గతిం విదిత్వా వైదేహ్యః సన్నివర్తితుమర్హథ || 4.41.46 ||

యశ్చ మాసాన్నివృత్తోఽగ్రే దృష్టా సీతేతి వక్ష్యతి |
మత్తుల్యవిభవో భోగైః సుఖం స విహరిష్యతి || 4.41.47 ||

తతః ప్రియతరో నాస్తి మమ ప్రాణాద్ విశేషతః |
కృతాపరాధో బహుశో మమ బంధుర్భవిష్యతి || 4.41.48 ||

అమితబలపరాక్రమా భవంతో
విపులగుణేషు కులేషు చ ప్రసూతాః |
మనుజపతిసుతాం యథా లభధ్వం
తదధిగుణం పురుషార్థమారభధ్వం || 4.41.49 ||

|| ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
కిష్కింధాకాండే ఏకచత్వారింశః సర్గః ||